

DE KLACHTENCOMMISSIE BIJ DE VAN DER HOEVEN KLINIEK, LOCATIE DE WIERDE TE UTRECHT

Beslissing van de klachtencommissie bij de Van der Hoeven Kliniek, inzake het klaagschrift van:

* , verder te noemen klager.

Het klaagschrift, gedateerd 5 januari 2022, is gericht tegen de beslissing d.d. 30 december 2022 tot verplichte zorg, bestaande uit:

- plaatsing in de crisiskamer (HK2022/4);
- plaatsing in de separeerruimte (HK2022/5);
- gedwongen medicatie (HK2022/6).

De kliniek heeft schriftelijk gereageerd op 12 januari 2022. Klager heeft van deze reactie kennis kunnen nemen.

De klachten zijn behandeld ter zitting van 2 februari 2022 in het bijzijn van klager, de patiëntvertrouwenspersoon (PVP), de behandelend psychiater en de juridisch medewerker.

In het kader van de behandeling van deze klachten heeft de klachtencommissie kennisgenomen van de volgende informatie:

- Klaagschrift van 5 januari 2022, door de klachtencommissie ontvangen op 5 januari 2022;
- Reactie kliniek op het klaagschrift van 5 januari 2022, met als bijlagen: de mededeling van de beslissing aan klager, de informatiebrief en het zorgplan;
- Hetgeen op de zitting van 2 februari 2022 is besproken.

Het standpunt van klager

Klager maakt bezwaar tegen de beslissing tot verplichte zorg en dwangbehandeling op grond van de volgende overwegingen:

- a. Hij is volledig op de hoogte van zowel zijn fysieke als zijn psychische ziektebeeld en verzet zich niet tegen behandeling, echter wel tegen mishandeling. Klager stelt dat hij op 30 december 2021 door twee medewerkers van DV&O zonder reden is geschopt en geslagen tijdens een bezoek aan het Diaconessen Ziekenhuis te Utrecht.
- b. De aangevoerde overwegingen door de zorgverantwoordelijke, als zou een stoornis in alcoholgebruik en zout eten uit een zoutpot onder meer de basis vormen voor dwangbehandeling is compleet idioot. Beide aspecten zijn verzinsels, stammen uit een heel ver verleden en zijn al heel lang niet meer aan de orde. Daarvoor is zijn gezondheid voor hem veel te kwetsbaar. Het is overgeschreven uit een oud document. Dat nu als overweging gebruiken voor een dwangbeslissing vindt hij schandalig.

- c. Bij terugkomst in DFZS werd hij in een crisiskamer geplaatst alvorens naar zijn kamer terug te mogen. Hij was kalm en rustig, ondanks dat hij in het ziekenhuis ernstig was mishandeld door beide begeleiders. Het geheel had hem zo aangegrepen, dat hij oververmoeid op bed is gaan liggen om te slapen.
- d. Uit het niets werd hij vervolgens ruw wakker geschud en werd hem meegedeeld, dat hij overgeplaatst ging worden naar de separeercel. Hij werd gesepareerd omdat hij een gevaar zou vormen. Met een overmacht aan mensen op de gang, het leken er wel 25, werd hij overgebracht. Hij probeerde zich daartegen te verzetten, maar niets hielp. Hij wordt panisch, alleen al bij de gedachte te worden opgesloten in een zo kleine ruimte. Hij heeft hier drie (!) dagen en nachten opgesloten gezeten.
- e. In de uitgereikte beslissing tot dwang wordt op geen enkele wijze verslag gedaan van deze plaatsing in de separeer cel. Alle verzet wordt daarin gekoppeld aan de plaatsing in de crisiskamer. Dit zijn leugens. Tegen plaatsing aldaar heeft hij zich totaal niet verzet. Dit is een volledig verkeerde voorstelling van zaken. Waarom dat hier zo verkeerd wordt voorgesteld en de separeeropname wordt “weggemoffeld”, is hem een raadsel. Tegen deze gang van zaken, tegen deze manier van formuleren en tegen de plaatsing in de separeercel, maakt hij ernstig bezwaar. Hier was geen enkele reden voor aanwezig.

Klager verzoekt de klachtencommissie deze gang van zaken, zowel zijn mishandeling, als de volledig verkeerde weergave van wat is voorgevallen, en de argumentatie waarmee beide beslissingen worden onderbouwd af te wijzen en zijn klacht gegrond te verklaren; daarnaast aan hem voor de onterecht geleden schade een passende schadevergoeding toe te kennen.

Ter zitting heeft klager toegelicht dat hij vanuit het ziekenhuis is ontslagen en direct naar de crisiskamer is gebracht. Diezelfde avond is hij vervolgens naar de separeer gebracht en is er geweld tegen hem gebruikt en medicatie toegediend. Klager is eerst rustig meegelopen naar de separeer. Er waren iets van 20 of 25 man personeel bij, dus er wordt namens de kliniek gelogen als ze zeggen dat het 8 man waren. In de separeer hebben ze hebben hem vastgebonden en een scheurkleed aangedaan. Ze hebben op zijn hand gestaan en er zaten allemaal schrammen op zijn pols. Hij vindt dit te ver gaan.

Het standpunt van de kliniek

Klager verblijft sinds 11 november 2021 met een maatregel tbs met dwangverpleging op de long care op De Wierde. Er is sprake van een licht verstandelijke beperking gecombineerd met persoonlijkheidsproblematiek en een stoornis in alcoholgebruik. Hij is zeer reactief en kan snel vanuit verwarring en (over)prikkeling ontregeld raken. Dit kan leiden tot conflicten met medepatiënten of medewerkers en kan zich uiten in verbale of fysieke agressie. Daarnaast is hij afhankelijk van insuline en mag hij geen suiker of zout bij zijn eten hebben. De verschillende behandelingen in meerdere klinieken hebben geen resultaat gegeven. Doel van opname bij De Wierde is onderzoeken welke mogelijkheden er zijn in de toekomst.

Hij krijgt een gestructureerd programma maar is het daar niet mee eens en wil daar vanaf. Hij verzet zich door slecht voor zichzelf te zorgen, slecht te eten en drinken en niet altijd zijn medicatie te nemen.

Hij heeft hier brieven over geschreven naar de afdeling en medewerkers, waarin hij zegt dat hij in eet/drink- en medicatiestaking gaat. Ook heeft hij tegen een medepatiënt gezegd wat er met de medewerkers gaat gebeuren als dit programma er niet af gaat. Omdat niet is in te schatten of hij dit meent of dat het grootspraak is, wordt hij op 28 december 2021 ingesloten. Voordat hij wordt ingesloten neemt hij een pot zout mee naar zijn kamer en een gesprek hierover is dan niet mogelijk. Bij de lunch wordt de pot zout weer van zijn kamer gehaald. Die middag lijkt het alsof klager zit te slapen, zijn ogen vallen steeds dicht. Hij zegt dat hij een halve pot zout op heeft. In overleg met de huisarts wordt de ambulance gebeld en in het ziekenhuis is hij weer aanspreekbaar. Hij moet wel blijven en die nacht wordt de begeleiding overgenomen door twee werknemers van DV&O. Klager krijgt op 29 december 2021 een houten lepel uit veiligheidsoverwegingen omdat het (veinzen van) innemen van zout als suïcidepoging wordt gezien. Hij is het hier niet mee eens en gooit hiermee en ook met zijn urinaal naar de medewerkers van DV&O. Hij zegt als zijn programma er niet af is in de kliniek hij stopt met eten en medicatie.

Op 30 december 2021 mag klager terug naar de kliniek. De afdeling wordt gebeld dat klager heeft geprobeerd twee medewerkers van DV&O aan te vallen en dat hij daarom geboeid zal worden overgedragen aan medewerkers van de kliniek. Gelet op de eerder geuite dreigementen naar medewerkers, het gooien met lepel en urinaal en het aanvallen van de medewerkers van DV&O, wordt besloten klager bij terugkomst in de crisiskamer te plaatsen. In de crisiskamer blijft klager zich schreeuwend en dreigend uiten en gooit met dingen. Hij weigert eten, drinken en medicatie. Hij dreigt ook meermaals zijn katheter eruit te trekken. Derhalve wordt besloten hem te separeren en dwangmedicatie toe te dienen. Klager laat het separeren toe, maar de spanning is voelbaar. In de separeer is hij boos, maakt slaande bewegingen en probeert zorgpersoneel te bijten, scheldt mensen uit, gooit met de noodknop en bonkt tegen te muur. Hij verzet zich tegen inname van medicatie en is daarop vastgehouden tijdens de toediening van 4 mg Temesta en 400 mg Abilify maintena (aripiprazol langwerkend).

Op 31 december 2021 weigert hij nog steeds eten en drinken en medicatie. Op 1 januari 2022 neemt klager de medicatie en eten en drinken en is hij vriendelijk in contact, werkt mee en is er geen spanning meer voelbaar. Daarom kan hij in de middag uit de separeer naar de crisiskamer op de Hopakker. Op zondagochtend 2 januari 2022 kan klager terug naar zijn kamer op de Agnieten.

Onderdeel a mishandeling: de klachtencommissie is niet bevoegd omdat het geen beslissing is genoemd in artikel 10:3 Wvvgz. Het gaat waarschijnlijk om boeien in het ziekenhuis door de medewerkers van DV&O toen hij hen aanviel en instructies niet opvolgde.

Onderdeel b beslissing dwangbehandeling o.g.v. achterhaalde overwegingen: De beslissing is genomen gebaseerd op het gedrag van klager als gevolg van een psychische stoornis en het feit dat hij zich verzette tegen verplichte behandeling met medicatie. Die behandeling was noodzakelijk om ernstig nadeel, namelijk verdere fysieke en verbale agressie, te voorkomen. De dwangbehandeling was conform het zorgplan. De zorgverantwoordelijke heeft zich op de hoogte gesteld van de actuele gezondheidstoestand van klager en het voornemen van dwangbehandeling met hem besproken. Tevens is overleg geweest met de geneesheer-directeur. De medicatie toediening was omdat hij ontregeld was geraakt. Tevens leidde het weigeren van eten, drinken en medicatie tot een

verslechtering van zijn somatische toestand. Op 31 december 2021 heeft klager de bevestiging gekregen van de geneesheer-directeur tot dwangmedicatie, conform artikel 9:6 lid 2 en 3 jo. artikel 8:9 Wvvgz. Klacht is naar de mening van de kliniek ongegrond.

Onderdeel c plaatsing in crisiskamer onnodig: In tegenstelling tot wat klager schrijft was hij allesbehalve kalm en rustig. Plaatsing in de crisiskamer was noodzakelijk om ernstig nadeel, namelijk verdere verbale en fysieke agressie, te voorkomen en om stabilisatie in zijn gedrag te bereiken alsook herstel van de samenwerking met het behandelteam. Dit is conform het zorgplan. De zorgverantwoordelijke heeft kennis genomen van de actuele gezondheidstoestand van klager en hem geïnformeerd over het voornemen. Er is overleg geweest met de geneesheer-directeur. Op 31 december 2021 heeft klager de bevestiging van dwangbehandeling gekregen van de geneesheer-directeur, conform artikel 9:6 lid 2 en 3 jo 8:9 Wvvgz. Klacht is naar de mening van de kliniek ongegrond.

Onderdeel d plaatsing in separeer onnodig: de plaatsing in de separeer was wel degelijk noodzakelijk en gebaseerd op gedrag van klager als gevolg van een psychische stoornis en het feit dat hij zich verzette tegen de verplichte behandeling, maakte de behandeling in de crisiskamer onmogelijk. Het feit dat hij rustig meeliep, doet daar niet aan af. De spanning was voelbaar, en de aanwezigheid van ongeveer 8 personen maakte dat klager rustig meeliep. De insluiting is conform het zorgplan. De zorgverantwoordelijke heeft kennis genomen van de actuele gezondheidstoestand van klager en hem geïnformeerd over het voornemen. Er is overleg geweest met de geneesheer-directeur. Op 31 december 2021 heeft klager de bevestiging van dwangbehandeling gekregen van de geneesheer-directeur, conform artikel 9:6 lid 2 en 3 jo 8:9 Wvvgz. Klacht is naar de mening van de kliniek ongegrond.

Onderdeel e geen schriftelijke beslissing separatie: Helaas is er geen schriftelijke beslissing gemaakt van de insluiting in de separeer. Dit is op 5 januari 2022 ontdekt en toen is de schriftelijke beslissing alsnog opgemaakt en uitgereikt aan klager en zijn advocaat.

Ten aanzien van de verzochte schadevergoeding is de kliniek van mening dat klager niet heeft aangetoond dat hij schade heeft geleden en dat er causaal verband bestaat tussen zijn geleden schade en het niet nakomen van verplichtingen uit de Wvvgz door de behandelaren van de Van der Hoeven kliniek. Bovendien is de kliniek van mening dat de klachten ongegrond dienen te worden verklaard en dit betekent dat er geen grondslag is voor een schadevergoeding. Hoewel niet tijdig aan de informatieplicht is voldaan bij de separatie, is niet gebleken dat klager hierdoor is benadeeld. Klager was wel van de beslissing op de hoogte en kende ook zijn rechten (heeft een klacht ingediend). Ook kreeg hij bijstand van de PVP. Gelet op de noodzaak was klager sowieso ingesloten in de separeer. Eventuele schade door verblijf in de separeer heeft geen causaal verband met de gemaakte fout in informatieverplichting. De kliniek verzoekt om het verzoek om schadevergoeding af te wijzen.

De psychiater heeft toegelicht dat klager leverproblemen heeft. Hij is al meerdere keren daarvoor naar het ziekenhuis gebracht, ook vanwege het onregelmatig innemen van lactulose. Hier zijn grote zorgen over en dit heeft ook een rol gespeeld bij het handelen van de kliniek.

De dwangmedicatie heeft alleen plaatsgevonden op 30 december 2021. Hij werd snel weer rustig. Het langwerkende middel aripiprazol werkt nu nog steeds.

De beoordeling

Wettelijk kader

Op grond van artikel 10:3 Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvvggz) kan een schriftelijk gemotiveerde klacht ingediend worden bij de klachtencommissie over een daar genoemde beslissing of niet nakoming van een verplichting. De beslissing tot het verlenen van verplichte zorg op grond van artikel 9:6 lid 2 Wvvggz valt onder artikel 10:3 Wvvggz, waardoor de klachtencommissie bevoegd is om een oordeel over de klachten te geven, betreffende de plaatsing in de crisiskamer, de plaatsing in de separeer en de toediening van de medicatie.

Voor zover de klacht ook gericht is tegen de vermeende mishandeling door medewerkers van DV&O in het ziekenhuis, is er geen sprake van een in artikel 10:3 Wvvggz genoemde beslissing, en is de klachtencommissie niet bevoegd daar een oordeel over te geven. Deze klacht heeft ook geen kenmerk gekregen.

Artikel 9:5 Wvvggz bepaalt dat de behandeling van betrokkene slechts plaatsvindt:

- a. voor zover deze is voorzien in het zorgplan,
- b. indien het overleg over het zorgplan tot overeenstemming heeft geleid, en
- c. indien de betrokkene of de vertegenwoordiger zich niet tegen behandeling verzet.

Op grond van artikel 9:6 lid 1 Wvvggz kan indien niet voldaan is aan artikel 9:5 onderdelen b en c, niettemin behandeling plaatsvinden:

- a. Voor zover aannemelijk is dat zonder die behandeling het ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkene doet veroorzaken niet binnen een redelijke termijn kan worden weggenomen, of
- b. Voor zover dit volstrekt noodzakelijk is om het ernstig nadeel dat de psychische stoornis van betrokkene binnen de accommodatie doet veroorzaken, af te wenden.

Lid 2 bepaalt dat behandeling overeenkomstig het eerste lid plaats vindt krachtens een schriftelijke en gemotiveerde beslissing van de zorgverantwoordelijke.

Vaststelling

Klager is op 30 december 2021 bij terugkomst uit het ziekenhuis in de crisiskamer geplaatst. Hij was in het ziekenhuis terecht gekomen in verband met een bewustzijnsdaling bij verslechtering van de leverfuncties met ammoniakophoping in het bloed. Het gedrag van klager zelf was hierbij van grote invloed: zout eten uit de zoutpot en slecht eten en drinken. In het ziekenhuis was hij gewelddadig tegen twee begeleiders van DV&O en daarom zou hij geboeid teruggebracht worden. Om die reden is hij bij binnenkomst eerst in de crisiskamer geplaatst. In de crisiskamer blijft hij zich schreeuwend en dreigend uiten en gooit hij met spullen. Hij weigert eten, drinken en medicatie. Besloten wordt om hem te separeren en medicatie toe te dienen. Hij laat het separeren toe en loopt mee. Eenmaal in de separeer is hij boos, maakt slaande bewegingen en probeert het zorgpersoneel te bijten. Hij scheldt mensen uit, gooit met de noodknop en bonkt tegen de muur. Hij verzet zich tegen de medicatie en is daarop vastgehouden terwijl de medicatie wordt ingespoten. Hij heeft 4 mg Temesta en 400 mg Abilify maintena toegediend gekregen. Op 30 december 2021 heeft klager de schriftelijke beslissing uitgereikt gekregen

van verplichte zorg. Hierin was per abuis niet de separatie opgenomen. Dit is op 5 januari 2022 gezien en hersteld, en diezelfde dag nog aan klager en zijn advocaat uitgereikt.

Op 31 december 2021 weigert hij nog steeds te eten en drinken en zijn medicatie te nemen. Op 1 januari 2022 neemt klager wel de medicatie en eet en drinkt. Hij is vriendelijk in contact, werkt mee en er is geen spanning meer voelbaar. Hij kan die middag uit de separeerruimte naar de crisiskamer. Op zondagochtend 2 januari 2022 kan hij terug naar zijn kamer op de afdeling Agnieten.

Ter zitting heeft de PVP aangegeven dat de klacht zich ook richt tegen het sterk gestructureerde dagprogramma/behandelplan, waarin klager weinig ruimte heeft en erg wordt ingeperkt. Door zowel de kliniek als de klachtencommissie is de klacht echter niet opgevat als gericht tegen de dagstructuur. De klachtencommissie heeft het punt gehoord, maar zal hier nu geen oordeel over geven. Het is goed om over dit punt met de behandelaar in gesprek te gaan. De vraag is of dit een beslissing is waar de klachtencommissie een oordeel over zou kunnen geven, maar zou dit het geval zijn, dan dient de kliniek eerst in de gelegenheid gesteld te worden hier een verweer op te geven. Dit punt zal dan ook geen onderdeel uitmaken van deze klachtbehandeling.

Oordeel

De klachtencommissie dient te toetsen of de beslissing om over te gaan tot verplichte zorg/dwangbehandeling voldoet aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid. De klachtencommissie moet derhalve toetsen hoe het proces van de totstandkoming van deze beslissing is verlopen, of voldoende is onderbouwd dat deze beslissing tot dwangbehandeling noodzakelijk is, of voldoende is gekeken naar eventuele andere mogelijkheden en welk doel met de beslissing wordt beoogd.

De klachtencommissie overweegt ten aanzien van de plaatsing in de crisiskamer (*HK2022/4*) bij terugkomst uit het ziekenhuis als volgt. Voordat klager naar het ziekenhuis is gegaan, was hij al ingesloten vanwege de dreiging te stoppen met eten, drinken en medicatie omdat hij het niet eens is met zijn dagprogramma. Ook heeft hij brieven geschreven aan bepaalde medewerkers en tegen een andere patiënt gezegd wat er zou gaan gebeuren met teamleden als het programma er niet af gaat. Vervolgens volgt de opname in het ziekenhuis vanwege het feit dat klager kennelijk een halve pot zout heeft ingenomen. Op 30 december 2021 keert hij terug, maar wordt de afdeling geïnformeerd dat klager de twee medewerkers van DV&O, die de begeleiding in het ziekenhuis hadden overgenomen, had aangevallen. Daarom zou hij geboeid terug vervoerd worden. Gelet hierop en de eerdere bedreigingen, wordt besloten klager bij terugkomst in de crisiskamer te plaatsen. Vanuit de crisiskamer kon dan gewerkt worden aan herstel richting het behandelteam. De klachtencommissie is van oordeel dat deze beslissing gelet op alle bovengenoemde omstandigheden voldoet aan de eisen van proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid en dat voldaan is aan de formele vereisten voor het nemen van deze beslissing. Er is geen sprake van strijd met de wet, dan wel de redelijkheid en billijkheid, zodat de klacht ongegrond dient te worden verklaard.

De klachtencommissie overweegt ten aanzien van de plaatsing in de separeer (HK2022/5) en de toediening van de medicatie (HK2022/6) als volgt. In tegenstelling tot hetgeen klager aangeeft, blijkt dat hij niet kalm en rustig was in de crisiskamer. Klager uit zich schreeuwend en dreigend in de crisiskamer en hij gooit met spullen. Hij weigert eten, drinken en medicatie. Deze houding van klager maakt dat behandeling in de crisiskamer onmogelijk is en plaatsing in de separeer en toediening van medicatie noodzakelijk is ter voorkoming van ernstig nadeel, bestaande uit (verdere) verbale en fysieke agressie. Ook was er sprake van dreigend ernstig nadeel voor zijn somatische toestand (ernstig lever lijden), hetgeen kort daarvoor voor de ziekenhuisopname had gezorgd. Herhaling hiervan werd gevreesd. Klager stelt dat er achterhaalde feiten worden aangehaald voor de onderbouwing van de dwangbehandeling, maar dat is dus klaarblijkelijk niet het geval. In de separeer verzet klager zich hevig tegen de toediening van medicatie, hetgeen het noodzakelijk maakte dat hij werd vastgehouden tijdens het inspuiten van de medicatie. Nu klager weigerde mee te werken, sterker nog zich hevig verzette tegen beide beslissingen en de noodzaak van uitvoering van deze beslissing bestond ter voorkoming van ernstig nadeel, zowel psychisch als somatisch, voldoet deze beslissing aan de proportionaliteit, subsidiariteit en doelmatigheid. De beslissing voldoet (uiteindelijk) ook aan de formele vereisten, nadat op 5 januari 2022 een aanpassing is gedaan en de separatie ook in de beslissing is opgenomen. Dit is weliswaar later gebeurd, maar klager heeft hiervan geen nadeel ondervonden. Ook is er in de wet geen termijn bepaald waarop die uitreiking dient te gebeuren, hoewel het wel wenselijk is dat dit zo snel mogelijk op schrift wordt uitgereikt. De klachtencommissie is van oordeel dat het in dit geval niet hoeft te leiden tot een formele gegrondverklaring, ook omdat het gebrek redelijk snel hersteld is. De inhoudelijke beslissingen tot separatie en toediening van medicatie zijn gelet op alle genoemde omstandigheden niet in strijd met de wet, dan wel de redelijkheid en billijkheid. De klachten dienen dan ook ongegrond te worden verklaard.

Beslissing

De klachtencommissie verklaart de klachten HK2022/4, 5 en 6 ongegrond.

Aldus gedaan door de voorzitter en twee leden van de klachtencommissie, bijgestaan door de secretaris en ondertekend door de voorzitter en de secretaris, op 23 februari 2022.

De secretaris

De voorzitter

Op grond van artikel 10:7 Wvvgz kan betrokkene, de vertegenwoordigen, de zorgaanbieder of een nabestaande van betrokkene een schriftelijk en gemotiveerd verzoekschrift indienen bij de rechter ter verkrijging van een beslissing over de klacht. De termijn voor het indienen van een verzoekschrift bedraagt zes weken na de dag waarop de beslissing van de klachtencommissie aan de verzoeker is meegedeeld. De rechter kan de beslissing waartegen de klacht is gericht, schorsen op grond van artikel 10:9 Wvvgz.

Klaagschrift: HK2022/4, 5 en 6

Datum verzending afschrift:

Voor kopie conform: